

«ΤΑ ΙΔΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ»

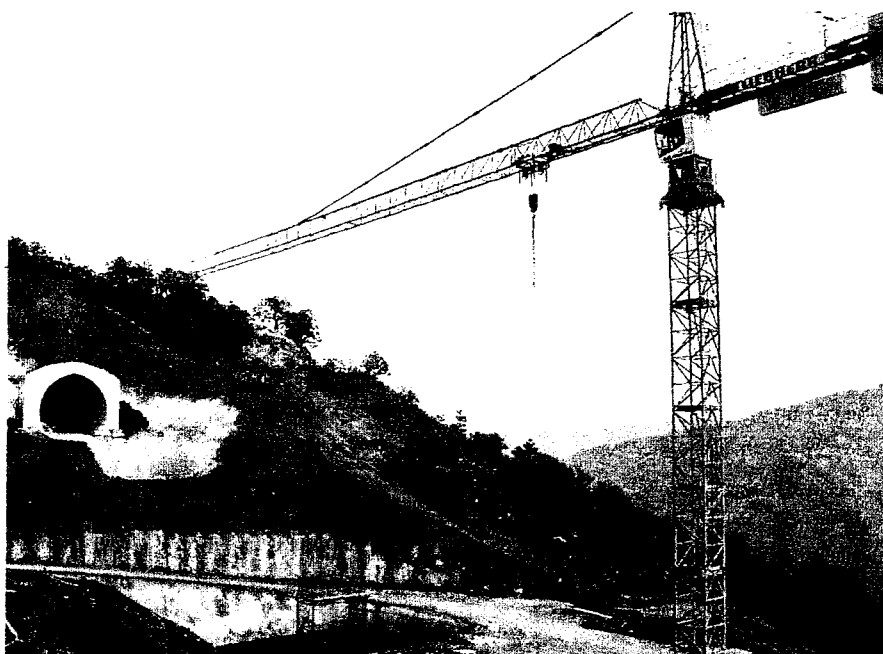
Η οικονομική κρίση την οποία βιώνουμε σήμερα παγκοσμίως ξεκίνησε και εκδηλώθηκε με μεγάλη ένταση στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Είναι γνωστό σε όλους ότι υπάρχει σήμερα μεγάλη έλλειψη ρευστότητας, ότι οι ίδιες οι τράπεζες δυσκολεύονται να δανείσουν η μία στην άλλη και ότι το χρηματοοικονομικό σύστημα λειτουργεί μόνον χάριν των μεγάλων ενέσεων χρημάτων που οι κεντρικές τράπεζες διοχετεύουν στην αγορά.

Άρθρο του ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΩΜΑΔΑΚΗ, καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, πρώην προέδρου Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

ΣΕ ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟ βαθμό αυτή η κρίση στις χρηματοοικονομικές αγορές είναι κρίση εμπιστοσύνης. Η αξιοπιστία των τραπεζικών ιδρυμάτων έχει υποβαθμισθεί διότι όλοι φοβούνται ότι ένα ίδρυμα που σήμερα εμφανίζεται ισχυρό μπορεί αύριο να αποδειχθεί ανίσχυρο να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Και αυτό επέρχεται επειδή έχει στερέψει ο δανεισμός, δηλαδή οι υποψήφιοι δανειστές προτιμούν να κρατήσουν τα χρήματά τους. Αυτός είναι ο βασικός λόγος για τον οποίο τα ρευστά διαθέσιμα θεωρούνται σήμερα το πιο πολύτιμο αγαθό και πολλές τράπεζες αναζητούν καταθέσεις με υψηλά επιτόκια.

Στον ίδιο κύκλο φαινομένων έλλειψης ρευστότητας εγγράφονται και οι εξελίξεις στα διεθνή χρηματιστήρια. Οι αξίες των μετοχών δεν προσδιορίζονται μόνον από τα θεμελιώδη μεγέθη των εκδοτριών εταιρειών τους. Προσδιορίζονται επίσης από την ζήτηση για ρευστότητα των κατόχων τους. Η μεγάλη πτώση του Ελληνικού χρηματιστηρίου τους τελευταίους μήνες λόγου χάριν προκλήθηκε σημαντικά από την μεγάλη πίεση διεθνών θεσμικών επενδυτών (οι οποίοι είχαν εν τω μεταξύ καταλάβει κυρίαρχη θέση στο Χ.Α.) για ρευστοποίηση μετοχών και ανάληψη χρημάτων.

Η κρίση στις αγορές απλώνεται δυστυχώς, μέσω της ➤

«Οι δημόσιες δαπάνες αυξάνονται είτε για την στήριξη εισοδημάτων είτε για την στήριξη επιχειρήσεων είτε για την ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών στον τομέα των υποδομών και των ανθρωπίνων πόρων»

**«ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ, ΤΗΣ ΠΤΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ,
ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΙΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΠΛΑΝΑΤΑΙ ΠΑΝΩ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ»**

➤ μειωμένης προσφοράς πιστώσεων, σε όλο το πλάτος της οικονομίας, στην Ελλάδα και διεθνώς. Το φάσμα της ύφεσης, της πτώσης των επενδύσεων και της παραγωγής, της ανεργίας και της μείωσης των εισοδημάτων πλανάται πάνω από τον πλανήτη. Τα κράτη αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της ύφεσης και την σταθεροποίηση των οικονομιών τους. Είναι εμφανές όμως, ακόμη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι ο συντονισμός των κρατικών πρωτοβουλιών είναι σχετικά χαμηλός και ότι ο βασικός χαρακτήρας της δημόσιας ανταπόκρισης στην κρίση παραμένει εθνικός, ενώ η κρίση είναι σαφώς υπερεθνική. Αυτό είναι ένα ελάττωμα της διεθνούς τάξης πραγμάτων που εμποδίζει την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κρίσης.

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Οι μεγάλες κρατικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της ύφεσης και την περιστολή των αρνητικών συνεπειών της κρίσης βασίζονται κατά κανόνα σε δημοσιονομική επέκταση. Οι δημόσιες δαπάνες αυξάνονται είτε για την στήριξη εισοδημάτων, είτε για την στήριξη επιχειρήσεων και κλάδων, είτε τέλος για την ανάληψη

επενδυτικών πρωτοβουλιών στον τομέα των υποδομών, των δημοσίων έργων και των ανθρωπίνων πόρων. Αν παρακολουθήσει κανείς σήμερα την παγκόσμια οικονομική ειδησεογραφία θα διαπιστώσει αμέσως ότι η αύξηση των κρατικών δαπανών θεωρείται ως το πιο αποτελεσματικό αντίδοτο στην κρίση, αντίθετα από παλαιότερες απόψεις που θεωρούσαν αναγκαία για την υγεία της οικονομίας την περιστολή των δαπανών.

Είναι σαφές ότι η αύξηση των κρατικών δαπανών θα οδηγήσει σε αύξηση και του δημόσιου δανεισμού. Εκεί όμως προκύπτει το επόμενο ζήτημα αυτής της εξελισσόμενης κρίσης. Μέχρι τώρα τέθηκε υπό αμφισβήτηση η αξιοπιστία των τραπεζικών ιδρυμάτων και των άλλων - μικρών και μεγάλων - χρηματοοικονομικών φορέων. Με την πελώρια προσφυγή στο δημόσιο δανεισμό που προβλέπεται, θα τεθούν στο επίκεντρο του ζητήματος της αξιοπιστίας τα ίδια τα κράτη, οι δημόσιες αρχές που θα προσφεύγουν στις αγορές κεφαλαίου για να αντλήσουν δανεικά. Ορισμένα κράτη ασφαλώς θα εμφανίζουν αυξημένη πιστοληπτική ικανότητα σε σχέση με άλλα. Γενικά όμως τα κράτη ως προνομιακοί πελάτες των αγορών κεφαλαίου θα εκτοπίσουν τους ιδιώτες και θα εξαντλήσουν τα όρια της αξιοπιστίας τους.

ΣΕ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ

Η Ελλάδα εισέρχεται σ' αυτή τη νέα φάση της κρίσης από πολύ μειονεκτική θέση. Η δανειακή της υπερβάρυνση, η μειωμένη φοροληπτική ικανότητα του Δημοσίου, το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου, η έλλειψη ελέγχου στις δαπάνες όλα τα προηγούμενα χρόνια (και πριν προκύψει η διεθνής κρίση) διαβρώνουν την αξιοπιστία του ελληνικού Δημοσίου. Αποτέλεσμα είναι η μεγάλη αύξηση του επιτοκίου δανεισμού του Δημοσίου. Αυτή με τη σειρά της θα ανατροφοδοτήσει την δημοσιονομική στενότητα και την συρρίκνωση της εσωτερικής αγοραστικής δύναμης στην Ελλάδα. Η έλλειψη αξιοπιστίας θα δυσχεράνει πολύ την έξοδο της δικής μας οικονομίας από την κρίση, ακόμη και όταν σημειωθεί παγκόσμια ανάκαμψη. Αυτό που δεν έγινε σε συνθήκες ανάπτυξης και σχετικής άνεσης τα προηγούμενα χρόνια, μετά την περίφημη απογραφή που υποτίθεται ότι θα αποκαθιστούσε εμπιστοσύνη και έκαμε το αντίθετο, πρέπει να γίνει τώρα σε συνθήκες κρίσης: ένα συνολικό πρόγραμμα δημοσιονομικής ανάταξης που αντί να περικόπτει θα αυξάνει τις δημόσιες επενδύσεις, που θα ενεργεί ευρύτατη ανακατανομή δαπανών σε χρήσεις που πυροδοτούν την εσωτερική οικονομική δραστηριότητα και που θα αναμορφώσει τους όρους διακυβέρνησης και ελέγχου της δημόσιας οικονομίας και της δημόσιας περιουσίας.

[SID: 3443616]